

בן שנתיים

מספרים על ר' יוסף קארו, כי בשעת שיחה עם תלמידו הצעיר, המקובל, ר' שלמה מולכו אמר מחבר ה"שולחן ערוך", כי ה"מלאך" שלו (המגיד אשר היה בא אליו בלילות כדי לעסוק עמו בתורה) הבטיח לו, כי יזכה למות על קדוש השם כר' עקיבא בשעתו. ר' שלמה מולכו השיב לו, כי הוא, שלמה מולכו, עתיד ביתר ודאות למות על קדוש השם מרבו, ר' יוסף קארו. לא מפני שהוא חשב עצמו צדיק גדול מיוסף קארו, אלא מפני זה, הטעים ר' שלמה, שקדוש השם אינו בא מאליו, צריך לחפש אותו, ללכת לקראתו, כדי להגיע אליו. הוא, שלמה מולכו, יצא את צפת, נסע לרומא, לאשכנז, הטיף ועשה נפשות לגאולה ולקבוץ גלויות בידעו כי זו היא הדרך המובילה לקדוש השם. בהחלטה ברורה, נאדר בגבורה עילאית למען גאולת ישראל צעד ולקראת המות, לא כר' יוסף קארו אשר עד זקנה ושיבה היה מרביץ תורה וקבלה בצפת ומת כמות כל האדם.

מתוך רשימת הערכה שנרפסה ב"אידישע צייטונג" בבואנוס-איירס, ארגנטינה, אחרי הודע דבר מות אמנון לאביו שעשה שם בשליחות לאומית.

ואמונם של מפקדיו חבריו וחניכיו. גם ב"מכבי-הצעיר" היה חבר פעיל מאד. כמדריך הרגיש אמנון חובה לחנך בראש וראשונה את עצמו והשתדל להגשים למעשה את סיסמת תנועתו: "נפש בריאה בגוף בריא".

את גופו חסן בהתהלכו בקור, בגשם וברוח, בבגדי קיץ קלים וקצרים. לחרדת הוריו ולשאלת חבריו: לא קר לך? היה עונה בחיוכו החביב: "לזקנים קר, לאנשים צעירים לא קר". את רצונו חשל ואמן למאמצים הקשים ביותר. עיפות ותשיתות לא היו קימים בשבילו אפילו במסעות הארוכים והמיגעיים ביותר, וכך היה מסביר: "יש להמשיך בהליכה על אף העיפות הגוברת עד כי יחול בה משבר, ואז מתחילות הרגלים פוסעות מאליהן..."

ואת נפשו הרגיל לרעיון כי "אני לא אחיה הרבה, אנו בני דור זה נמות בעודנו צעירים כדי שהבאים אחרינו יוכלו לחיות", עוד בימי המאבק עם שלטון המנדט זרק לראשונה אמרה זו בבת צחוק; והוא הן אהב את החיים בכל אש נעוריו וידע להנות מהם באותה שלמות וחדוה שידע לנצל את עצמו בשבילם.

באותה תקופה התעוררה בו הנהיה אחרי המוסיקה, ההופכת אצלו לצורך נפשי עמוק. הוא מנגן מתוך הנאה מרובה ובהצלחה בתזמורת "המכבי" ומקדיש כל רגע פנוי לשמיעת קונצרטים ברדיו. מבקר הרצאות על המוסיקה, קורא את ספרותה ונעשה בקי ביצירות הקלסיות ומצטער מאד על שחובות השעה מונעות אותו מלהתמסר לפתוח כשרונותיו גם בשטח זה.

בן שבע-עשרה וחצי קבל אמנון את תעודת הבגרות. הצלחתו בבחינות ללא מאמצים ועבודה יתרה, הפתיעה את הוריו ומוריו.

בתזמורת המכבי

בעית שנת השרות נפתרה על ידו בהתאם לאופיו. תפקיד הנוטרות במושבה נראה קל מדי בעיניו ולא משך את לבו. חיים אלה סופם להביא לידי התנונות" היה טוען. הוא שאף לצאת לסביבה חדשה ולהכיר גם חיים שונים מאלה, בהם היה שרוי עד כה. הוא הצטרף איפוא לגרעין ד' של ה"מכבי הצעיר", אשר עמד לצאת להכשרה במסגרת הפלמ"ח.

בעוד אמנון מתכוון להתחיל בשרות בגבעת-חיים, נודמנה לו חויה אשר גרמה לו אושר רב. היה זה בערב יום הכפורים שנת התש"ז. אחיו הגדול ממנו נקרא לצאת לפעולה לכמה ימים. אמנון, הצעיר, לא נח ולא שקט, אף למפקדה ודרש לצרף גם אותו ליוצאים, וכשנתמלאה משאלתו זו ברגע האחרון, לא היה גבול

לשמחתו. בצהרי ערב החג יצא להדביק את החבורה אשר היתה כבר בדרך מאז השכמת הבוקר. לאמו הדואגת והמתמרמרת אמר: „כאשר יודע לך בעוד שלשה ימים לשם מה יצאנו, תהיי גאה על כי שני בניך השתתפו במשימה זו“. למחרת החג בשר העתון על הקמת אחת-עשרה נקודות חדשות בדרום הארץ. היתה זו פגישתו הראשונה עם הנגב.

בגבעת-חיים הסתגל אמנון מיד לסביבה החדשה והתקשר בה. בשמחה ובאהבה מלא את המוטל עליו, כל עבודה קשה ומפרכת גרמה לו „תענוג“ וחיוכו הטוב לא סר מעל פניו.

בין בעיות החיים והחברה אשר העסיקוהו בתקופת שהותו בגבעת-חיים, תפסה מקום נפר השאלה: דרך חיי לעתיד. ענין זה השאיר פתוח לפניו, כי רצה להוסיף מחשבה ובחינה יסודית בו. רעיון ההגשמה, אשר לו מטיפה גם תנועתו קסם לו; ולא אחת אמר בחוג משפחתו, בבואו לחופש, כי יתכן ויבחר בדרך ההתישבות.

מאידך גיסא, נמשך מאז ומתמיד אחרי תורת ההנדסה, לה היה מוכשר מאד. כעבור כמה חדשים, גמלה בלבו ההחלטה להמשיך, – אחרי סיום שנות השרות – בלמודים ובהשתלמות. לשאלת אמו לאיזה מקצוע נוטה הוא ביותר? ענה: „אם אגיד הן לא תשני בלילות מעתה“. הכריעו איפוא את הכף חלום ימי ילדותו הראשונים: האוירון, התעופה. בשדה זה קוה לפעול וליצור. כאשר, אחרי הקמת המדינה, נתכונן חיל האויר שלנו ואמנון או בנגב, הגיש מיד בקשה להעבירו לחיל זה, אך לא נענה.

עם סיום שנת השרות הראשונה, בסוכות התש"ח, נתפרד הגרעין. חלק מחבריו אשר פנו להתישבות עזבו את המקום

והצטרפו „לסוללים“ ברעננה והאחרים, ואמנון בתוכם, נשאר
בפלמ"ח לשנה השניה.

באותם הימים אלצתהו מחלת אביו הפתאומית לבקש חופשה
לזמן מה ולחזור הביתה. צעד זה נעשה ביזמתו, אף על פי שקשה
היה לו להפרד מחבריו ומתפקידו. ברם, הבן הטוב והמסור לא
יכול היה להתעלם מחובתו גם למשפחה.

יום ה-29 בנובמבר עבר על אמנון בהתרגשות עצומה, אולם
השמחה לא ארכה. התקפות הערבים ברחבי הארץ התחילו,
„יחידתו“ העברה לנגב ואחד מחבריו נפל שם. אמנון לא יכול היה
להמשיך עוד בעבודתו השקטה, הוא צמא לפעולות ונמשך בכל נימי
נפשו לשם, למקום המערכה. „שם מקומי“ טוען הוא, „כאן אשתגע,
אכרח סוף סוף“, ולאחיו בירושלים כותב הוא: „דמי רותחים ביי“.
האסון המחריד אשר נחת אז על ראשון-לציון כאשר 11 מבניה
נהרגו באכזריות בעת סיור בפרדסי גן-יבנה, זעזע אותו והגביר עוד
את סערת רוחו והוא הבטיח על קברם, ביום השלשים למותם,
כי ינקום את דמם. הוא מתחיל בסדורים כדי לעזוב את הבית
ודואג במיוחד להכין את המשפחה לקראת הבאות. בשלות נפש
מפליאה מדבר הוא על האסון הצפוי לו ומסביר כי המות בנסיבות
אלה אינו נורא: „הן נופלים בשביל החיים“ חוזר הוא תכופות.
קורן מרב אושר יצא בראשית פברואר 1948 לנגב, „למקומו“.
לאחר הפרידה מאמו הוסיף בבת צחוק: „ואם תראי בעתון כי
קרה לי משהו אל תתרגשי יותר מדי“.

א בהגיע אמנון ליחידתו, נשלח מיד לקורס של מ"כ, מקץ ששה
שבועות סיים את הקורס, בלה כמה ימי חופש בבית וחזר לנגב,
לניר-עם, משם הועבר ליד מרדכי, קבל כחה לפקודו ועבד יומם
ולילה בבצור ומקוש הדרכים, בלווי שיירות, לקח חלק בקרבות

בסבלנות אין קץ. בתקופה יותר מאוחרת כבש האוירון את המקום הראשון בעולם חיותיו והתחיל משרטט אוירונים מכל הסוגים וגזרם מקרטון. לאחר התרכויות ממושכת כזו היתה באה התפרצות סוערת. בעד החלון הפתוח היה קופץ החוצה לבין הילדים המשחקים ומתמסר באותה התלהבות למשחק כדור-הרגל. הספורט וההתעמלות חביבים היו עליו מאד וכן אהב לטפס על העצים ולדלג מענף לענף בזריזות מפליאה. בלמודים התקדם בלי יגיעה כל שהיא. לדגור על השעורים" כמבטאו הוא, לא אהב וכשרונותיו פטרוהו מזה. כבר אז לא יכלה רוחו להכלא במסגרת מצומצמת ונמשכה לצדדים שונים. גם עבודות המשק בלול ובגנת הירק השתלבו יפה בסדר יומו העשיר ושריריו התפתחו ונעשו מוצקים.

במלאות לאמנון שלש-עשרה שנה נכנס לגדנ"ע. מאורע זה גרם בהמשך הזמן למפנה בחייו. כאן מצא פורקן למרצו ולהתלהבותו. בינתיים סיים כאחד התלמידים הראשונים את בית-הספר העממי ונכנס לגמנסיה הריאלית במושבה. אך האמונים, הפעולות והמסעות כבשו את כל ישותו. הלמודים אבדו מערכם בעיניו והתמסרותו להם פחתה. הכרתו בנידון זה נתגבשה ונקבעה: בשעת חרום זו של מלחמה עולמית ושל האבקותנו בארץ, עלינו להתכונן לקראת הבאות ועל הנוער להכשיר את עצמו לתפקיד הגדול והעיקרי – ההגנה על המולדת.

גם בשדה פעולה חדש זה מתבלט הוא, ו"גוף" (זה כנויו בפי חבריו, בשל קומתו הנמוכה אז), בן החמש-עשרה נשלח לקורס של מ"כ למשך שני חדשי פגרת הקיץ. הוא עובד קשה, בין בחורים מבוגרים ממנו, עומד בכל הנסיונות וחוזר כמפקד כתי. מני אז הקדיש את כל זמנו הפנוי להדרכה בגדנ"ע ולשאר תפקידי המחותרת, במלא האחריות והמסירות האפיניים לו ורכש את חבתם

ראשון-לציון, ט"ז בשבט התש"ח - 27.1.48

אבא יקירי,

...הידיעות על הנצחון הגדול בכפר-עציון גרמו להתרוממות רוח ונתנו עדוד ומרץ לכולנו. אולם שמחה זו שותקה מיד עם נפול השלושים וחמשה שהביאו תגבורת להרי חברון. ביניהם כמה מחברי.

— — — אתמול נפלו עוד עשרה בחורים בקרב על הקסטל ליד קרית-ענבים, בתוכם עוד אחד מחברי הגרעין. כך עלינו להשלים עם המציאות ולהמשיך לחיות את חיינו. כי הנופלים מתים בשביל החיים, הם הם הנותנים לנו את האפשרות לחיות. רוצה הייתי גם אני להיות בין אלה הנלחמים, כי שם מקומי, ודבר זה עומד להתגשם בשבוע הבא. עם שובו של רם מירושלים* אצא אני אל חברי בנגב. דבר זה נותן בי הרגשת ספוק עצומה ורגש של מלוי חובה במלואה כמו שאני שואף אליה, יחד עם חברים למטרה המוכנים למות בעדה.

ראשון-לציון, כ"ג בשבט התש"ח - 3.2.48

אבא יקירי,

אודה על האמת כי אין לי ברגע זה סבלנות לכתוב באריכות, קשה פשוט לשבת ולכתוב בימים אלה, אולם אתה הן מחכה למכתב ולא אמנענו ממך, ביחוד אחרי מכתביך המפורטים והחמים אשר

* אחיו הגדול ממנו, סטודנט האוניברסיטה אשר היה מגויס בירושלים.

במקומות שונים ובכבוש הכפר בריר. עם פלישת המצרים
בחמשה-עשר במאי נמצא אמנון בגבר-עם ומה מאושר היה על
שהספיק יחד עם חבריו להוציא את נשי וילדי יד-מרדכי מן המקום.
רק שעות ספורות לפני התחלת ההתקפה המצרית עליו. הוא השתתף
בהחשת עזרה ותגבורת לנקודה זו בעת ההתקפה עליה וסיע ע"י
פעולת התנדבות נועזה להוציא משם את הפצועים, לפני הפנוי.
רק בנס ניצל ממות באותו לילה. עת נתקלה השירה במארב של
המצרים. כל הפרשה הזו, שזעזעה קשה את נפשו, תוארה על ידו
בפשטות ובכנות במכתביו. אומץ לבו ועוז רוחו עמדו לו להתגבר
על כל קשיי החיים והמלחמה ובבואו קרוב לגמר ההפוגה הראשונה
הביתה, לחופש קצר בן יומים, היה רענן וטוב לב כתמיד. הוא קבל
פקודה לצאת לקורס של מ"מ (מפקד מחלקה) בנתניה אך לא רצה
בשום אופן לעזוב את הנגב, אשר היה אז דל במגינים, ולהפרד
מחבריו לקרבות. כדרכו תמיד בחר גם הפעם בקשה ובמסוכן ביותר,
טענותיו ונמוקיו השפיעו סוף סוף על מפקדיו והורשה לו לחזור
לנגב. היו אלה הימים האחרונים להפוגה הראשונה. בקדחתנות נעשו
שם הכנות לקראת התחדשות הקרבות. אמנון עסק בלילות במקוש
הדרכים המובילות למשלטים, בהם החזיקו כוחותינו. באור ליום ד'
ל' בסיון 7 ביולי 1948 יצא לפעולת מקוש בין קאוקבה לחוליקת.
במשלט 138. עשרים ושמונה משלטים המוקשים אשר היו תחת
ידו הטמין באדמה ובהתכופפו להניח את המוקש שלפני האחרון.
התפוצץ זה בידו, רסיס פגע ברקתו ושם קץ לחייו.
הוא הובא לקבורה ע"י יחידתו בגבר-עם.

שם ההרגשה היא באמת כמו בתוך מדינה עברית עם צבא משלה.
אשר אויב תוקפני פלש לתוכה ועלינו להגן עליה. הנסיעה לשם
היא כמובן בשירות ואני מלווה אותן במשורין. לפעמים יורים
עלינו בדרך ואנו מחזירים יריות. אולם כל זה כבר נהפך להרגל
ואך מתחילים הכדורים לשרוק. מתחילים אנו להתלוצץ על חשבונם
תוך כדי החזרת אש.

— — —
בינתיים מצב הרוחות קצת מתוח לקראת האופנסיבה
הערבית הכללית אשר לפי העתונות תתחיל השבוע או בשבוע הבא.
אולם כולנו אופטימיים ומקוים להכות אותם שוק על ירך. עד כי
יאבד להם הרצון להתחיל מחדש...

י"ח באדר א' התש"ח - 28.2.48

אבא יקירי *

כותב אני מכתב זה מאותו מקום שלפני כששה חדשים
עזבתיו בגלל התקפת הקדחת — — — כאן חשים אנו בכל כובד
משקלה של פעולתכם שם ונדמה לי כי רק בזכותכם יכולים אנו
לשבת ברגע זה כאן וללמוד על מנת שנוכל ללמד אח"כ ולהיות
בשורה הראשונה של אלה הנלחמים למען המדינה העברית. — — —
אנו הצעירים נותנים את כל מה שבאפשרותנו לתת מבלי התחשב
בהבדלי השקפות ודעות. אולם „הזקנים“ אינם יכולים כנראה להגיע,
בכמה ענינים לעמק השוה — — — אולם למרות הכל מסור לאלה
אשר תנאם בפניהם, כי אנו כאן עושים כל מה שיש בכוח אדם
לעשות ומהם נדרש רק קרבן קטן והוא ממון הענין. הזכר להם את
הפסוק: „שלח לחמך על פני המים, כי ברב הימים תמצא אהו“ — — —

* מכתב זה והבאים אחריו נכתבו מדליה, שם התקיים הקורס למפקדי כתות (מ"כ).

— — — מתאר אני לעצמי את הרגשתך במרחקים, אולם
אנא המשך בעבודתך כי בה מוצאים כולנו נוחם, ואתה תמצא בה
את כל אשר חסר לך בנכר. דומני כי ברגע זה מגויסים כולנו
לאותו תפקיד. אנו: אתה, רם ואני בחזית, ואמא ותרצה עושות
את המוטל עליהן, בעורף. חזית ועורף, שתי מלים שמשמעותן רבה
ושהיו רחוקות ממציאותנו אפילו בזמן המלחמה העולמית - כעת
שתיהן גם יחד מקננות בתוכנו ובולעות את כל תוכן חיינו.

— — — אצלי הכל בסדר, הימים עוברים במהירות על אף
המתיחות והצפיה לסוף, בה אנו עובדים כאן. קשה בימים אלה
לשבת במקום אחד, "וללמוד" כל הימים כאשר החברים נמצאים
בחזית. רק ההכרה בכובד ובחשיבות התפקיד, לו אנו מתכוננים,
היא המחזיקה אותנו כאן.

— — — הבוקר שמענו משהו לגמרי לא מעודד: אמריקה
נסוגה מתכנית החלוקה. אסור, כנראה, להיות אופטימי בעולם הזה.
הנה אתה חושב שסוף סוף מכירים בך ובזכותך לחיות ככל עם
ופתאום טרח... הכל נהפך לעפר ואפר, אין הבטחות ואין הכרות.
מה שהיה או מה שנאמר הם דברים ישנים וההיסטוריה מתגלגלת
לאחור בכמה חדשים ושוב אנו עומדים מבלי דעת אנה לפנות. על
מה נלחמים אנו ולשם מה נופלים יום יום עשרות ממיטב בחורינו,
כולם אוהבי חיים וחופש כמונו? כן, ידוע, הם נופלים למען הקמת
המדינה, הם מותרים על חפשמ וחייהם למען השיג חופש לאחיהם,
והנה בא איזה סנטור או נשיא ומבטל במחי יד את כל אשר נרכש
בדם ובזיעה. כעת הרי נשארנו בודדים לגמרי במערכה. האם

נוכל, אנו הקומץ הקטן, לעמוד בפני התנגדות של מדינות חזקות ועצומות? — — הדבר היחידי שעלינו לעשות הוא, להמשיך ולהלחם, להמשיך ולהקריב קרבנות בעד המטרה שכנראה התרחקה מאתנו בבת אחת, לאחר שכבר התחילה להראות באופק. דומני כי ממכתבי זה נושבת איזה רוח של ספק, אולם אל תסיק מזה כי אנו מיואשים כאן. אדרבא ואדרבא, כל מכה שאנו מקבלים, רק מגבירה בנו את הרצון להמשיך ולהשיג את המבוקש. וכל קרבן שנופל כאילו דורש זאת מאתנו ומחייב אותנו לכך — —

יד-מרדכי, כ"ד בניסן התש"ח - 3.5.49

יקירי*

— — — סוף סוף הגעתי למקומי ולתפקידי הקבוע ויכול אני לשבת ליד שלחני, בחדרי, ולכתוב במנוחה על הכל מבלי שיפריעו לי ומבלי שאפריע לאחרים.

כפי שכבר כתבתי לכם, מקומי הקבוע ברגע זה יהיה יד-מרדכי. עד עתה הייתי נע ונד בכמה מקומות. בשבוע הראשון הייתי בניר-עם והשתתפתי בעליה לנקודה החדשה. אחר כך עברתי הנה ועבדתי בלווי שיירות, כשלפקודי עמד משורין. כמעט שלא היו לנו קרבות, חוץ מפעמים בודדות. בשבוע שעבר הבטחנו את הקציר בגבר-עם בשטח הנמצא בקרבת כפרים ערבים מסוכנים. ביום הראשון, נסו כמובן הערבים להפריע ע"י יריות, אולם לאחר שנכנסנו אתם בקרב, הרגנו ארבעה מהם, שנים פצענו קשה ואחד לקחנו בשבי ביחד עם 3 רובים, אקדח ותחמשת, נשתתקו היריות והעבודה נמשכה בשקט. שלשום נסתים הקציר וחזרנו הנה. כאן, אשאר עם כחה לכל מיני תפקידים. עתונים מגיעים הנה רק עם

(*) המכתבים הבאים להלן נכתבו לביתו מהנגב לאחר שובו לשם מן הקורס.

בקראי אותם, אני מתלהב ומקבל ספוק, כאילו אני עצמי משתתף
אתך בכל מעשיך וחיותיך בעבודתך המסורה והמועילה - - -
- - - בינתיים כל העינים מופנות אל ועדת הבצוע ואל
הצעתו של קדוגן, ואל נסיונות בריטניה להכשיל גם ברגע האחרון.
אולם אין דבר, אנו נעמוד במערכה ונחזיק מעמד. אני כשלעצמי,
הריני מחכה לשובו של רם מירושלים בכליון עינים, בכדי שאוכל
לצאת לנגב ולהשתתף גם אני במלחמה. שלשה חדשים אלה
להמצאי בבית, הפכוני לבטלן ואיני יכול לשאת יותר את החיים
פה, בשעה שכל חברי והנוער בכללו עסוקים בתפקידים אחרים,
ומקריבים את חייהם בכדי שהישוב יוכל להמשיך בחייו. רבים
מחברי נפלו כבר במערכה, ודמי רותח בקראי על הנעשה. הדבר
היחידי המרגיעני הם מכתביך. יודע אני כי אתה מצאת את דרכך,
וכי גם לי חלק בזה.

ראסון-לציון, ל' בשבט התש"ח - 10.2.48

- - - כמובן שגם במועצת הבטחון עושים האנגלים את
אשר לאל ידם כדי להפריע לנו ולדחות את עזיבתם את הארץ ואת
הקמת המליציה. מכל התסבוכת הזאת המסקנה המעשית היא, כי
עלינו להמשיך ולעמוד במאבק וכל אחד מאתנו חייב לעשות, לתת
ולהקריב את אשר הוא יכול, כי המצב רציני. למרות כל זאת
אנו הצעירים אופטימיים ומצב רוחנו מרומם תמיד והתשובה הרגילה
על השאלה: „מה נשמע?“ היא: „יהיה טוב“...

15.2.48

- - - יכול אתה להגיד בהרצאותיך, שם בגולה האמריקאית
כי אם קיימת כבר באיזה מקום „אידישע מלוכה“ הרי זה רק בנגב.

כלם, הפעולה האחרונה שהיתה כבוש הכפר בריר. במשך הזמן הזה לא היה לי כמעט רגע פנוי, ובקושי הייתי מוצא שעה לשינה. כך שלא יכולתי לכתוב אף כי ידעתי שאתם דואגים לי. אתמול היה יום שמח ועצוב כאחד. מצד אחד ההכרזה על הקמת המדינה וההכרה בה. מצד שני החמרת המצב מבחינה צבאית. כנראה שעד עתה היה הכל משחק ורק עכשו מתחילה המלחמה האמתית. אנחנו איננו נופלים ברוחנו, אולם העיקר הוא שגם אתם בעורף תחזיקו מעמד, ואז בטוחני כי ננצח.

גבר־עם, י"ב באייר, תש"ח — 21.5.48

— — — סקרנים אתם בודאי לדעת על מעשי כאן. מצטער אני שלא אוכל לספקכם. כי נראה לי שעל כל יום או לילה העובר פה, אפשר לכתוב ספרים שלמים. אנו עושים לילות כימים וימים כלילות ואין מרגישים בכלל בזמן החולף מרוב עבודה. המצב כאן החמיר מאד ונדמה לי כי אנו מהוים כעת את החזית העיקרית בארץ, כי אם אנחנו לא נחזיק מעמד כאן, תהיה מחר החזית אצלכם. המלחמה מתנהלת פה בכל כבדה, והצבא המצרי הפולש משתמש בכל כלי הנשק שברשותו, החל מאוירונים וטנקים וכלה בתותחים מכל הסוגים. בו בזמן נשארנו אנו בשלנו, בלי כל נשק כבד, כך שהמלחמה קשה עלינו שבעתים. ניר־עם, בארות־יצחק נתונות כל היום באש איומה של תותחים ואוירונים. גם אנחנו כבר התקפנו מאוירונים, אולם גם לזה כבר התרגלנו. עיקר החזית היא כעת ביד־מרדכי, בה הייתי עד לפני שבוע. עד כבוש בריר, בו השתתפתי (ונדמה לי שזה היה בתקופה פריהיסטורית). דומני, כי חוץ מאשר על גוש עציון, עוד לא היתה על שום נקודה בארץ, התקפה כה חזקה. כזו הנערכת עתה על יד־מרדכי. זה שלשה ימים שההתקפה

אינה פוסקת וכבר הוטלו אלפי פגזים ופצצות על הנקודה. אך כל ההסתערויות נהדפו. קרה נס והצלחנו להוציא את הילדים ואת מרבית הנשים מן המקום כחמש שעות בלבד לפני התחלת ההתקפה. אנו מנסים להחיש להם עזרה ונכנסים יום יום בקרבות עם המצרים בכדי לרתק אותם אלינו ולהפריע להם בהסתערויות. נהדפו כבר שש הסתערויות איומות על המשק, בטנקים וברגלים. כשלש מאות חילים מצרים כבר נהרגו. אמש הצלחנו להחדיר לנקודה תגבורת באנשים ובתחמושת, היום נחלשה במקצת ההתקפה. חושבים שהלילה יעלה בידינו להדפה כליל.

כל רצוננו הוא רק להחזיק מעמד כמה ימים עד הגיע הנשק הכבד והאווירונים שלנו, ואז יגמר הענין במהרה. כי, אם הצלחנו בלעדי אלה להדוף כח כזה, הרי ברור, שבעזרתם נוכל לגרשו לגמרי ולסלקו מן הארץ. כותב אני לכם על כל הפרטים הללו רק בכדי שתדעו את האמת, ובכדי למנוע מכם דאגה מיותרת העלולה להגרם לכם מחוסר ידיעת המצב לאמתו. מקוה אני לקבל היום מכתב מכם ולשמוע על הנעשה אצלכם ואצל אבא. כתבו תכופות ועל הכל. אשתדל גם אני לעשות כן. חזקו ואמצו ואל דאגה. שלום לכלכם.

משלכם אוהבכם אמנון

גבר'עם, י"ג באייר, תשי"ח - 22.5.48

אבא יקירי,

זמן רב חלף מאז כתבתי לך את מכתבי האחרון ומאז הגיעני מכתבך האחרון מלפני כחדשיים. איני יודע מה נעשה אצלך, ואתה בודאי משתוקק לדעת על הנעשה אצלי. קשר ישיר אין בינינו היות ועם הקמת המדינה נשתנו סדרי הדואר, ואיני

השירות, ולפעמים גם זה לא, אך שומעים אנו את החדשות מפי "קול ההגנה". שמענו על פלישת הצבא הסורי, ואתמול על פלישת הצבא המצרי וחושבני כי בזמן הקרוב ביותר תהיה לנו עבודה רצינית. בינתיים נמצא כאן הצבא הבריטי ומפריע לנו מבצוע פעולות דחופות ונחוצות לנו מאד. על הכביש העובר על יד הנקודה, כמעט בתוכה, קיימת תחבורה ערבית גדולה ואין ביכולתנו לעכבה מפאת הצבא. יכולנו לשתק כאן את התחבורה ולהפיל באויב "כמו חול", אולם יודעים אנו כי למחרת יעשה בנו הצבא "שמות". הנה למשל הערבי אשר שבינו בגבר-עם: שלש שעות לאחר הקרב כבר הופיע הצבא במשק ודרש לעשות חפוש. תשובתנו היתה כמובן "לא" מחלט. הצבא שב למחרתו, ולאחר שהודענו לו כי אנו נלחם נגד החפוש עד הסוף, הסתלק ולא חזר עוד. על כל פנים, עוד הרבה יש לנו לעשות כאן ואנו מחכים רק לרגע שידנו תהיה חפשית. בינתיים מאימת עלינו הסכנה מדרום, מצד מצרים, וחוששים אפילו לגורל כמה נקודות ספר.

את אמא, רוצה בודאי לדעת פרטים על צורת חיי פה. יכול אני להרגיעך: התנאים הם מצוינים. אני גר בצריף, בחדר שלי. ישן דיי על מטה עם מזרון ושמיכות האוכל כאן משביע, הלחם בכמות בלתי מוגבלת. כך שאיני חסר דבר ודאגה איפוא מיותרת. — — —

גבר-עם ז' באדר תש"ח — 16.5.48

יקירי!

כמעט שבועיים עברו כבר מאז שלחתי לכם את מכתבי האחרון ורק עתה נתפניתי לכמה רגעים לכתיבת מספר מלים. למעשה יש הרבה הרבה מה לכתוב, אולם לא הזמן ולא התנאים מרשים זאת. במשך השבועיים התרחשו אצלנו הרבה דברים ועל

לא פסק מלהפריע לשיירותינו לעבור לנגב. איני רוצה לתאר לך את ההרגשה של צבא כבוש, כשעובר אתה מבית לבית בכפר ומחפש אנשים ונשק; קשה גם להסביר את תאות השלל הקופצת עליך ושקשה להתגבר עליה, ביחוד, כשעליך לשלוט על 10-15 איש ולשמור פן אחד מהם יעשה, חס ושלום, מעשים, אשר לא יהיו לכבוד לנו... עוד קשה יותר יהיה לתאר את מראה הכפר העולה באש, את ההרס והחורבן וביחוד את מראה הגויות המוטלות על כל צעד ושעל, כל גויה והבעתה המבעיתה, ביניהן גויות נשים וילדים, שאתה יודע, שרק לפני שעות מספר קפחת אתה את חייהן בידיך. ברגעים אלה הרגשתי, כי אני מתחיל להבין מה זאת מלחמה... אולם כנראה שטעיתי. רק כשלושה ימים אחר כך חשתי, ומאז אני ממשיך לחוש, מהי מלחמה אמיתית. קשה להגדיר זאת, את זה צריך להרגיש. עם בטול המנדט, כאשר פלשו ארצה צבאותיה הסדירים של המדינות הערביות השכנות, כאשר נכבש גוש עציון, כאשר בפעם הראשונה שמעתי יריות תותחים, וכאשר שמעתי זמזום מטוסים וראיתים מטילים פצצות ומטרטרים במכונות יריה, כשכדורים שורקים מעלי – רק עכשיו מרגיש אני את המלחמה. הרגשה זו מלווה אותך על כל צעד ושעל. אי אפשר לקרוא לה פחד. כי אתה יוצא לקרב ברצון עז לחיות ולנצח. אמנם להרוג אנשים, אולם להחיות בזה מאות אחרים, לדעת שבהרגך עשרה, אתה מציל מאה. רק במלחמה מרגיש אתה מהו מעשה טוב. הצלחנו להוציא את הנשים והילדים מיד-מרדכי כחמש שעות לפני התחלת ההתקפה, היה בדבר משום נס ונדמה לי, כי בפעם הראשונה חשתי, לאחר מעשה זה, מהי הצלת אנשים. מעשה זה בלבד דיו להשקיט את המצפון ולעשותך זך ונקי, על אף היותך „רוצח“, הורג אנשים. היום בדיוק שבוע לתחילת ההרעשות והקרבות. עדיין לא

הגיע אלינו נשק כבד ותגבורת באנשים ואנו מחזיקים מעמד במתי מעט ובנשקנו העלוב: רובים, מקלעים ורימונים. לעומת אוירונים, טנקים ותותחים. רוצה אני לספר לך כמה עובדות ממלחמה זו. לא רחוק מרפיח ישנה נקודה קטנה „נירים“. לאחר הרעשות כבדות של טנקים, תותחים, ואוירונים, הצליחו כ־50 איש להדוף את האויב אשר שלושם ממשוריניו היו בתוך הנקודה, – בשלושה סטנים וארבעה רובים, להפיל באויב חללים ולקחת כמות גדולה של נשק ותחמושת בשבי. כמו כן בכפר־דרום, שעשרים וחמשה איש עמדו בפני התקפה דומה של מאות חילים מצרים. קצין בריטי, שהיה במקרה שם, שאל את אנשי המקום: „רואה אני כאן בצורים ועמדות, אולם היכן הם האנשים?“ וכשהסבירו לו ש־25 איש הדפו את ההתקפה, לא האמין, ואמר, שמימיו לא ראה דבר כזה.

זה ארבעה ימים. שיד־מרדכי מותקפת באש איומה מ־10 תותחים ומאוירונים, בינתיים הצליחו אנשי המקום להדוף כ־8 הסתערויות של אלפי איש וטנקים. המשק כולו הרוס מההרעשות. אולם הידיעה, שאם הם לא יחזיקו מעמד, תהיה החזית מחר בתל־אביב, עושה את שלה. כבר נפלו מאות חילים מצרים בהסתערויות אלה, אולם הם כנראה מתכוננים לכבוש את הנקודה בכל מחיר, כי זהו המפתח למעבר צפונה. אני כשלעצמי עזבתי את המקום כיומים לפני ההתקפה, אנו מחישים להם עזרה ביום ובלילה מבלי הפוגה. כל יום נכנסים אנו בקרבות עם הצבא המצרי על מנת להטריד אותו, אולם עדיין אין לנו הרגשה שאנו עושים הכל. שלשום בלילה הצלחנו להחדיר לנקודה תגבורת באנשים ובנשק, אולם המצב עדיין חמור מאד, והידיעה שאנו נמצאים כשני קילומטר מהם ואין ביכלתנו לעשות כלום, אוכלת אותנו כליל. אנו כח קטן ואפסי כאן והם, עם טנקים ומשורינים ותותחים. מחכים אנו

בכל רגע לתגבורת כדי שנוכל לעבור להתקפת נגד, אולם זו אינה מגיעה. ניר-עם, שהיא המרכז, מופצצת כל היום באוירונים ותותחים והנזק חמור מאד. כל רגע יקר בעינינו מפז, כי יודעים אנו שבכל רגע נופלים חברינו הנמצאים במרחק קטן מעמנו. דומני, כי דברים אלה מהווים הסטוריה שלמה של גבורה נפלאה.

ברגע זה שרק מעלינו פגז של תותח ולכן אני נאלץ להפסיק כדי לקחת את אנשי.

אסים בשלום ובבקשה שתמשיכו בשלכם, כי כל לירה הנשלחת על ידכם תגיע אלינו בצורת אוירון או תותח. שלהם אנו מחכים בכליון עינים, כדי להשיב מלחמה שצרה.

היה שלום ואל דאגה. בנך אוהבך אסנון

גבר-עם, כ"א באייר - 30.5.48

יקירי,

לאחר הפסקה של קרוב לששה שבועות קבלתי שלשום מכתב מכם מהתשעה-עשר לחדש. מקוה אני כי בינתיים קבלתם כבר את שני מכתבי מגבר-עם והם חסכו לכם דאגה אחרי ששמעתם בודאי על אשר קרה ביד-מרדכי. איני רוצה להוסיף ולפרט על כל מה שעבר עליהם ועלינו במשך השבוע האחרון, כי איני רוצה שהתמונה תחזור ותעבור שנית לעיני. מספיק אם אומר, שזועזועתי קשות מכל הענין. בינתיים חכינו כאן להתקפה עלינו, לאחר שהרעישו אותנו במשך השבוע בתותחים ומאירונים; אולם התותחים נשתתקו והכח המצרי יצא מהסביבה ועבר כנראה צפונה. גם ההפצצות מהאוויר חדלו מאתמול, לאחר שהפלנו אוירון מצרי באש מקלע, בשעת ההפצצה. מקוה אני, כי בימים הקרובים נחזור למסלול חיים נורמלי מאחר שבעת אנו חיים כל הזמן במחילות מתחת לאדמה.

יודע איך לשלוח מכאן את מכתבי לחוץ לארץ, לכן אכתוב לך באמצעות הבית.

— — — באחד ממכתביך הקודמים שהגיעני, מבקש אתה שאכתוב לך על המתרחש בארץ לא רק בצורת סקירה „עתונאית“, אלא לכתוב ולספר גם על הרגשותי והלך נפשי אני. דומני, שברגע זה קשורים ומהודקים שני הדברים גם יחד בקשר בל ינתק, וכל מעיני רוחי, נפשי וגופי נתונים אך ורק לזה. מאז עזבתי את הכית השתנה המצב כליל. המנדט הסתיים, המדינה והממשלה הוקמו, אולם יחד עם זה התחילה המלחמה, זו המלחמה האמתית, שלעומתה כל מה שעבר עלינו עד ה־15 במאי, היה „משחק־ילדים“. חוששני שאני מכהה במלים אלה את כבוד הקרבנות שנפלו עד אז, אולם כך הא המצב, וכך אומרת הרגשתי, המבוססת כמובן על עובדות. כותב אני את מכתבי, לקול הדי יריות תותחים, ולקול טרטור אוירונים, מכוונות יריח ופצצות, ותחת ההרגשה המעיקה, שבמרחק 4 ק״מ ממני, ביד־מרדכי, נהרגים ונפצעים ברגע זה, אנשים בהגנה נואשת על נקודתם. חמשת השבועות ששהיתי בנגב עד ל־15 במאי, היו מלאים ועמוסים עבודה והכנות לקראת המלחמה הזו. מחוץ לכל אותם הקרבות שנהלנו פה ושם, עשינו לילות כימים. בימים עבדנו בבצורים ונסענו בדרך לא דרך, במשוריינים מלוי שירות אספקה, על גבעות וסלעים. במקומות, שמעולם לא הרגישו עליהם מכונה מהי. אולם כל זה היא פרשה בפני עצמה, שאפשר לכתוב עליה ספרים שלמים. בלילות הנחנו מוקשים ויצאנו לכל מיני קרבות קטנים, פה ושם, שתמיד נסתימו בנצחוננו המלא. הייתי כשבועיים ביד־מרדכי בה הצלחנו, למרות הפרעות הצבא, לעצור את התנועה הערבית ולגרום להם אבדות כבדות. כל הפרשה הזו נסתימה בכבוש הכפר בריר, שמאז התחלת המאורעות

לאויב לעבור צפונה. ולמעשה עברנו אנחנו להתקפה עליו, באותם כלי הנשק אשר בהם השתמש הוא קודם נגדנו ואשר הכריעו את המערכה כאן לרעתנו. מאז נפילת הגבורה של הנקודה בה הייתי קודם, הספקנו כבר לחדור אליה כארבע פעמים בלילה. ממש מתחת לאפם של המצרים, ונקוה שבימים הקרובים ביותר יהפך המצב ונקח בחזרה את מה שנגזל מאתנו. נוכחנו לדעת, שהמצרים הם חילים גרועים ועולים עלינו רק במספר, נשק וציוד אך חסרה להם אותה הרוח ואותה הנכונות להקרבה שיש לנו, ושבה ובאמצעותה ננצח. — — — שמח אני שרם מצא סוף סוף תפקיד ההולם אותו ונטל כבד ירד מעלי כי מרגיש אני את עצמי אשם במדה ידועה בזה שרם נשאר בבית למרות רצונו. — — — שלום לכלכם. חזקו ואמצו ואל דאגה.

שלכם אוהבכם

אסנון

גבר-עם, ב' בסיון — 9.6.48

יקירי,

— — — אצלנו הכל בסדר, שקט כמעט לגמרי. חזרנו למסלול החיים הרגיל אף כי עדיין אוכלים במקלט, פשוט מפני שאין פנאי לסדר את חדר האוכל שנהרס במקצת ע"י ההרעשות וההפצצות. במשק עצמו יש הרבה הרס וחורבן, אולם רוח האנשים עלתה בהרבה.

מקוים אנו כי מחרתים תתחיל שביתת הנשק ואז בודאי נתראה בקרוב, ולא, — עוד חזון למועד. — — —

חוש הזמן כמעט אבד לנו, היות ואנו יוצאים בלילות וישנים, כמה שמשפיקים, בימים. עלה בידינו לבצע שורת פעולות מוצלחות ועוד ידנו נטויה. הספקנו לטעום טעם של אש כזאת שאפילו בסרטי קולנוע אין רואים כמוה. תארו לעצמכם: בליל פינוי יד-מרדכי נסענו בשמונה משוריינים, להוציא משם את הפצועים ועלינו על מארב של המצרים והוא פתח עלינו באש ממרחק מאה מטר מארבע מכוונות יריה כבדות, שתי מרגמות בנות שלשה אינטש, פיאט ותותח אנטי טנקי. בנס לא נהרג איש מאתנו והצלחנו לבצע את המשימה. לאחר קרב עז שנמשך גם בשעות הבוקר. יחס כוחות האש בינינו אינם שווים כמובן, וכלפי כל מכונה כבדה שלהם אנו בקושי מציבים מקלע, אך המצרים חילים גרוועים הם ובזה יתרונו עליהם. על כל פנים הכל עבר וכעת שורר שקט בסביבה. מודאגים אנו רק מהמצב אצלכם (מתכוון אני לבאר-טוביה, גדרה וירושלים, כי כחות גדולים שלהם זורמים לשם). הלילה ובלילות הקרובים נבצע, כנראה, פעולות אשר ינתקו להם את התחבורה צפונה וע"י זה אולי נצליח להכות בהם. בכל אופן מקוים אנו כי יעשה משהו ובסופו של דבר ננצח. — — —

אסיים בד"ש לכולם. רק חזקו ואמצו ואל דאגה.

שלכם אוהבכם

א מ נ ו ן

גבר-עם, כ"ה באייר - 3.6.48

— — — אצלנו שורר כעת שקט יחסי מאחר שהחזית התרחקה צפונה. התותחים חדלו מהרעיש וגם האוירונים כנראה נמנעים מהופיע מאז הפלנו אחד מהם בשבוע העבר. אולם העבודה לא פחתה. להיפך: מאמצינו הכפלו ואנו עושים הכל בכדי להפריע

מספר אתה רם, על המקומות בהם היית וכותב, שהאנשים הרוסים מבחינה גופנית ורוחנית. עכשיו תאר לך את הרגשת האנשים אצלנו, לאחר שנמצאים הם כבר חדשים במצב זה ואולי עוד גרוע מזה. אולם על אף הכל, מבינים אנו את מצבנו המיוחד ומשתדלים לקבל באהבה את הענין, כי אחרת, מי יודע אנה נגיע. שמח אני, על כי חודש קשר המכתבים עם אבא ויכולים אתם לשלוח אלי את מכתביו בבטחון גמור, כי עד כה הגיעוני כל מכתביכם, לרבות אלה שנשלחו ליד-מרדכי. רוצה אני לכתוב אליו, אולם איני יודע במה להתחיל. מאז מכתבי האחרון אליו התרחשו כל כך הרבה דברים, עד כי לא אוכל פשוט להקיף את הכל. דומני, שגם בשיחה בעל פה יקשה עלי הדבר, כי כל שבוע כאן, כמוהו כשנת חיים. נוסף לזה איני יכול לכתוב ולפרט מסבות המובנות מאליהן ולכן אבקשכם שתעבירו מכתב זה, כמות שהוא, אל אבא, ויהיה זה מכתב משותף לכולכם. ואת החסר נהיה מוכרחים להשאיר להזדמנות אחרת כאשר הראש יהיה יותר צלול, ופנוי לזכרונות ולעבר.

אני מסיים הפעם בד"ש לכולם, ולמרות הכל, בתקוה להתראות (איני יודע רק מתי).

שלכם אוהבכם,

א מ נ ו ן *

* בלילה, לאחר משלוח מכתב זה, יצא אמנון בכל זאת לחופש, כי נמצאה תחבולה להערים על האויב. הם עקפו את כבדת הדרך שנמצאה בידי המצרים, בעברם בלילה ברגל ולא מבלי להסתכן, בדרך צדדית. מכתב זה נתקבל בביתו לאחר שובו מחופשתו הקצרה לנגב. ושני המכתבים הקצרים הבאים הם האחרונים, שנכתבו אחרי חזרו לנגב. האחרון הגיע למשפחתו שבוע אחרי מותו.

גבר-עם, 28.6.48

יקירי,

כפי שרואים אתם. הגענו הנה אמש בשלום, ודאגתך אמא, היתה מיותרת. אנו מתחילים לחיות כאן מחדש. בינתיים אין עוד עבודה ואנו מנצלים את הזמן למנוחה. קשה לתאר כי רק אתמול הייתי בבית והיום אני שוב כאן. דומה הדבר, כאילו איזה צואר צר וקטן מפריד בין שני עולמות שונים זה מזה, וברגע שאנו עוברים את הצואר הצר הזה, אנו עוברים גם לצורת חיים חדשה - - -

גבר-עם, 2.7.48

יקירי,

כותב אני מכתב זה בחפזון בכדי שיגיע אליכם מיד עם אחת השירות החוזרות לתל-אביב. אין אצלנו כל חדש, מלבד זאת שאנו עסוקים כל הזמן בכל מיני ענינים ומתכוננים ברצינות לקראת סוף ההפוגה (במקרה שתפסק). מקוה אני לקבל מכם מכתב ע"י אחת השיירות ולשמוע על הנעשה אצלכם. אני מסיים הפעם כי אין לי פנאי להמשיך. בפעם הבאה אפרט יותר.

היו שלום.

שלכם אוהבכם

אסנון

דפים מיומנו

בתקופת חייו האחרונה

<p>12 מאי יום רביעי ג' אייר</p> <p>שבינו מכונית ערבית</p>	<p>8 מאי שבת כ"ט ניסן</p> <p>חסימות הכביש</p>
<p>13 יום חמישי ד'</p> <p>כבוש בריר</p>	<p>9 יום ראשון ל'</p> <p>שריפת המכונית מוקשים בדרך העפר</p>
<p>14 יום ששי ה'</p> <p>חזרנו</p>	<p>10 יום שני א' אייר</p> <p>מקוש הכביש ועסקים עם הצבא</p>
<p>15 שבת ו'</p> <p>הפלישה</p>	<p>11 יום שלישי ב'</p> <p>המכונית על המוקש מוקשים בדרך דיר סניד-סומסום לא הצליח</p>

יקירי,

חשבתי שלא יהיה צורך לכתוב עוד אחרי מכתבי האחרון, כי לפי התכנית, צריך הייתי כבר היום להיות אצלכם, אולם ברגע האחרון ממש הסתבכו הענינים והסכויים להתראות פחתו כמעט עד לאפס. מבין אני כי הדבר יגרום לכם אכזבה מרה, כאשר גם לי, אולם זהו המצב כרגע ואין בידי לשנותו. בינתיים אשתדל להמשיך ולשמור על קשר המכתבים בינינו, זה ימנע מכלנו דאגה מיותרת.

קבלתי השבוע את שני מכתביכם ושמחתי עליהם שמחה רבה, כי הם כללו בתוכם את כולכם והשלימו כמעט את כל מה שלא היה ידוע לי אודותכם בזמן האחרון. אינכם יכולים לתאר לעצמכם, מהו בשבילנו כאן מכתב מהבית ולו גם יהיה זה הקצר ביותר. מבין אני כעת, מדוע היה נהוג בכל הצבאות הסדירים, להעביר את המכתבים לחילים ממש עד לחפירות. אפשר כמעט לקבוע, כי רוח החיל עולה או יורדת ע"פ שני מודדים: האחד הוא המצב הצבאי בו הוא נמצא, והשני הוא — הידיעות מהעורף. היכולים אתם לתאר לכם מה נעשה כאן, כשמגיעה חבילת מכתבים? האנשים צובאים עליה כאילו היתה זו פת לחם לרעבים, שלא אכלו כמה ימים. ומצב הרוח עולה או יורד לפי מספר המכתבים שהחיל קבל. הנה נמצאים אנו שבועים בתוך ה"הפוגה", ועדיין קשה לקבוע מה יהיה בסופה. אמנם מנצלים אנו את הזמן, במדת האפשר, למנוחה ולהרפית מתיחות העצבים המתמדת שבה נמצאנו, אולם הכמיהה לחופש כה גדולה עד כי יוצרת היא מתיחות נוספת, וביחוד נוכח המצב שנוצר כעת, כי האפשרות לצאת לחופש כמעט בטלה*.)

* משום שהמצרים לא קימו את ההסכם ולא נתנו מעבר בדרך אשר היתה בידיהם.

23 מאי	יום ראשון	י"ד אייר	16 מאי	יום ראשון	ז' אייר
ליל הערפל בדרך דיר-סניד					
24	יום שני	ט"ו גולדתי מחדש	17	יום שני	ח'
המארב בדרך הוצאת הפצועים פנוי			פיצוץ הגשר		
25	יום שלישי	ט"ז	18	יום שלישי	ט'
הרעשות והפצצות			פינוי הילדים		
26	יום רביעי	י"ז	19	יום רביעי	י'
הרעשות והפצצות סיור ליד-מרדכי			תחילת ההתקפה על יד-מרדכי קרבות		
27	יום חמישי	י"ח	20	יום חמישי	יא'
הרעשות והפצצות			קרבות		
28	יום ששי	י"ט	21	יום ששי	י"ב
הרעשות והפצצות			תגברת		
29	שבת	כ'	22	שבת	י"ג
הרעשות והפצצות סיור מפקדים ליד-מרדכי			השארת פס. נסיון סיור אל... ש.		

מכתב מפקד הגדוד

חטיבת הנגב (12) - גדוד 2

למשפחת חביב.

לא יכולתי עד עתה לכתוב אליכם אישית מכתב תנחומים
למות בנכם עקב היותנו רחוקים בנגב.

אינני יודע גם מה מלות נחמה לאמור לכם לנפילת בנכם. הוא
נפל בקרב בהגנת מרחבי הנגב, עליהם נטושה כעת עיקר מלחמתנו
לעתיד העם והמדינה.

בקרבות הקשים, בהם עמדנו מול הכח המצרי הרב, שכלנו
לא מעט ממיטב בחורינו.

בנכם שרת והצטין בתור מ"כ (מפקד כהה).

בנכם נפל אור ל-7. 7. 48. בהניחו מוקשים במשלט 138 ונקבר
בגבר-עם.

את ההודעה הרשמית של ממ"ח נפגעים לבטח קבלתם.

קבלו את מיטב תנחומי ותנחומי חבריו ומפקדיו

מפקד הגדוד

רב סרן, משה נצר

מארכיון צבא ההגנה לישראל

פרטים על שרותו בצבא :

התגייס בשנת 1946 לפלמ"ח, במסגרת ההכשרה של המכבי
הצעיר" בגבעת חיים. עם פרוץ הקרבות בנגב הועבר לשם. נשלח
לקורס מ"כ וגמרו בהצטינות. כהן בדרגת קצין בנגב.

כ"ח אייר	יום ראשון	יוני 6	כ"א אייר	יום ראשון	מאי 30
פיצוץ המסילה			מקוש המסלה		
כ"ט	יום שני	7	כ"ב	יום שני	31
א' סיון	יום שלישי	8	כ"ג	יום שלישי	יוני 1
יוסי יצא למקוש המסילה מארב בדרך אחד נהרג			משלטים		
ב'	יום רביעי	9	כ"ד	יום רביעי	2
			משלטים פגזים על בית ג'ירג'ה		
ג'	יום חמישי	10	כ"ה	יום חמישי	3
כבוש סומסום			משלטים		
ד'	יום ששי	11	כ"ו	יום ששי	4
סיור לפטימה שביתת הנשק			משלטים סיור לגשרים (הגשר הדרומי הגדול)		
ה'	שבת	12	כ"ז	שבת	5
חיל מצב בסומסום			פיצוץ המסילה (כרברה, אל ג'יה) החומר לא לקח		

אך חשים אנו בעליל את קצבם הפועם באון, וככל שקרבים אנו אל המקור, כן יגדל סאונם.

מצב דברים זה דוחפנו וממריצנו לעקוב, במלחמת השחרור שלנו, אחרי חלקו של פרט זה או אחר, הקרוב לנו ביותר. ויש בה בדמותו של אמנון מן הסמליות לתקופה כלה: יש לראות בו אב־טפוס במשפחת גבורי הדור ומעצבי דמותו. הוא הדוגמא ליוצרי מסכת האפופיה העברית החדשה.

אמנון אשר נולד וגדל בראשון־לציון ספג עוד בראשית ימיו את רוח החלוציות והיעוד ומתח יצירה ולחימה בלתי פוסק אופף אותו מילדותו. זכורני שעות בין ערבים, באחד מימי אב תרפ"ט, והוא אז בן חמשה חדשים, מוטל בעריסתו, בחדרנו אשר חלונו הרחב פונה דרומה. אבא נעדר מן הבית מזה שעות, לרגל תפקידו בהגנת המושבה ואמא יושבת נוכח החלון. להבה עצומה עולה פתאם באפק ועשן מתאבך. „חולדה בוערת“ קוראת אמא בכאב עצור. והיו מלים אלה כמו שיר ערש לנוני השוכב בעריסתו.

מאורעות תרצ"ו-תרצ"ח. אמנון בן שבע, ושוב נרדם הוא בלילות לקול יריות ולמראה להבות המתנשאות מבתי אריזה שהוצתו. ושוב עליו להפרד לילה לילה מאבא היוצא לשמירה.

מלחמת העולם השניה מוצאת את אמנון ילד תוסס וער. אני, ה„גדול“, עוזב את הבית ומתגיס תחלה לפלמ"ח ואחר כך לצבא ואילו אמנון צועד את צעדיו הראשונים במסגרת הגדנ"ע. עם זאת הוא מחסן ומחשל את גופו ושריריו ב„מכבי הצעיר“. הוא נחשב בין טובי המתעמלים ובין הפעילים ביותר בסניף המקומי. ומי לא יזכור את אלוף ה„הליכה על הידים“ ואת דמותו המהופכת ועומדת על ידיה - מערכת שרירים מפותחים ומתוחים.

בביה"ס ואח"כ בגמנסיה מתגלה הנער החי והשובב, הקונדס

אשר חוש ההומור וחוש הספורט טבועים בו מכאן והתלמיד המוכשר, קל התפיסה והרציני מכאן. וראו זה פלא, אמנון השובב, הלהוט אחרי תנועה וספורט, יושב לעתים שעות רבות ומשקיע עצמו בהכנת תיקי טבע, בציור צמחים ובעלי חיים. באותה תקופה מתמסר הוא גם לאסוף תמונות מן המלחמה: אוירונים ואניות מלחמה ו"מתמחה" בזהוים ובידיעת פרטיהם.

את הכשרתו הראשונה כמדריך מקבל אמנון בקורס מ"כ בשפיה ומסימו בהצטינות. משחזור הוא ואתו ההסמכה לפקוד, משתרשת בלבו ההכרה במלוי החובה, ומאז ועד רגעו האחרון נושא הוא בעול האחריות בשלמות. עד מהרה מטילים עליו תפקיד חשוב ומסוכן באותם הימים: עליו ועל כתתו מוטלת בקביעות מלאכת הדבקת כרוזי ה"חומה" וכיוצא בהם. ופה מצטירת לראשונה דמות אמנון הלוחם והמפקד. יוצא הוא לבצוע התפקיד תוך חדות משובה, כמו שש אלי קרב. ומאידך, מגלה הוא מדה רבה של רצינות, כבד ראש ואחריות בעת הבצוע – ומעל לכל קור רוח ובטחון עצמי... ועוד קו באופיו מתגלה באותה תקופה – הבן המסור והנער החרוץ. מה מאושר הוא לעבוד בימי החופש הגדול ולהשתכר כדי לעזור למשפחתו. גם בבית ובמשק הוא עושה כמיטב יכולתו ובת הצחוק מרחפת תמיד על שפתיו ולעולם לא ייעף. ואולם אחרי העבודה יש והוא שקוע בהרהורים, כנראה לא מצא עדיין את ספוקו ותקונו.

אמנון מתמסר למוסיקה, מרבה להאזין ובכח תפיסתו קולט הוא הרבה יצירות וזכרונו המוסיקלי מתפתח והולך ומה נעים להסתכל בו בשעת הקשיבו למנגינה מוכרת, כשהוא קורן כלו, שורק ומלוח את המנגינה בתנועות קצובות וכל ישותו אומרת התעוררות. את בבואת דמותו הפנימית אפשר להכיר בטעמו המוסיקלי – אוהב

לאחי כי נפל...

זכורני ימי נעורים, ואני הנער אחוז בולמוס קריאה, נוהה בכל לבי אחרי ספורי מלחמות השחרור למיניהן ואחרי פרשת חיהם של הגבורים.

זכורני ימים בהם רחב הלב וגאה עם קריאת ה"מבול", "נפוליאון", ספורי ד'אמיצים ואחרים, ושפע הערצה לנושאייהם. ומה מדה של קנאה עברתני אז, קנאה באותם העמים ובמסרת הגבורה, אפופת ההוד, אשר להם. אמנם ידעתי כי אין עם כעמנו אשר ההסטוריה שלו – מאז יהושע בן נון, תקופת החשמונאים ופרשת שחרור הארץ מעל יון, מצור ירושלים על ידי הרומאים, מערכות גוש חלב ומצדה, מיתות על קדוש השם בתקופות שונות – ספוגה עלילות גבורה נפלאה. אולם כמה היה הלב לפרשה חדשה. לאפוס עברי מודרני שיושג ויובן לא כפרשה היסטורית מקדמת דנא, אלא כחוויה מציאותית סואנת הניתנת להמחשה בהוה. עודני עורג ומצפה והנה אני נתון כבר בתוך תוכה של חוויה עצומה זו וחש בלהט תסיסתה. אך בהיותנו שקועים עדיין בעצם הסערה אין באפשרותנו להרחיב את מבטינו ולסקור את האופק לכל היקפו.

האפוס החדש שלנו, אשר נרקם לעינינו, מזדקר כארמון פלאים אשר ממרחקים נראית צלליתו הכבירה בלבד ורק בקרבנו אליו, הלך וקרבו, מתגלים עמודיו־שיש.

משתאים הננו למראה עצמתו וגדולתו של כל אחד ואחד מאותם הלוחמים, עוד מזינים אנו עינינו בקומתם כי גבהה של עמודי שיש אלה, וככל שנשא עינינו אל על להשיג ולתפוס דמות הגג החוסף עליהם, כן נוסיף תמה, ועדיין איננו רואים אותה. עוד מהדהדים באזנינו צלילים אשר טרם נתלכדו להרמוניה.

על פסגת מצדה

ומסור למשפחתו זו הגדולה, כשם שהוא קשור למשפחתו הפרטית. אכזבה גדולה נתאכזב כאשר נשלח לקורס מ"כ ונאלץ לחזור מן הקורס כעבור ימים מועטים, עקב התקפת קדחת, אשר נוגע בה בטיול למצדה. הוא בא הביתה כדי להחלים, אך לא נפל ברוחו – אדרבה, נחושה החלטתו להמשיך ולהשלים את אשר החסיר. והוא חוזר לבסיסו.

בבוקר אחד הופיע אמנון בבית יגע, כשמרירות וגיל משמשים בנפשו בערבוביה. יחד עם יחידתו לקח חלק במשך הלילה בנסיון להורדת מעפילי „שבתאי לוזינסקי“, בחוף נצנים, ואף על פי שהפעולה נכשלה בחלקה, לא נתערערו אשרו וספוקו מנטילת חלק במצוה זו.

החלטת או"מ מיום 29 בנובמבר 1947, על הקמת המדינה.

מוצאת את אמנון בביתו, בראשון-לציון, אבדי שקבל חופשה לרגל מחלת אבא. אמנון חוגג עם הקהל ברחובות עד אור הבוקר, ויוצא מיד לעבודה, ללא כל מנוחה, כאילו אמר בנפשו: „טוב לחוג, אך אין בה, בחגיגה בלבד, כדי להקים את המדינה“.

וכאן מסתים פרק בחייו: ההכשרה העצמית, הבלתי פוסקת, היסודית והעקבית, לקראת היעוד הגדול.

מכאן ואילך מתחילה פרשת ההגשמה. זמן מה הוא מבלה עוד בקרב המשפחה, אחרי צאת אבא בשליחות המוסדות לחוץ-לארץ, וממתין בחוסר סבלנות לשובי מירושלים לשרות כסביבות הבית. וזה התנאי אשר התנה אתי: „כל עוד תמצא בירושלים לשם למודים, ניחא, שכן אבדו לך ארבע שנים בצבא הבריטי, אך מרגע שתפסיק למודיך ותמשיך שם בשרות גרידא, איני מוכן לותר על זכותי להיות עם חברי בנגב. חזור איפוא אתה ותשרת כאן, בקרבת המשפחה, ואני אצא אל יחידתי, אל חברי“.

וכך היה. לא יכולתי לעמוד בפני הפצרותיו ותביעותיו של אמנון. הסובל ומתענה, ושבתי הביתה. מיד ירד הוא לנגב ונפשו משתלהבת באש הלוחמים שם, והוא נעשה לאחד מהם.

מן הנגב הוא נשלח שנית לקורס המ"כ. לא בלב שלם מציית הוא להוראה, הדורשת ממנו להנתק מן החזית. בקורס בדליה, השקיע את נפשו ומאודו בלמוד המקצועות המיוחדים וגלה את כשרונותיו וידיעותיו.

משתקפו כוחות קאוקג'י את משמר העמק, הזעקו אנשי הקורס לעזרה, אך בהגיעם לשם, כבר היו כוחות הערבים בנסיגה, ונימה של אכזבה מורגשת בקולו של אמנון בספרו על מקרה זה. מן הקורס חזר ליחידתו בתור מ"כ מוסמך ומאז ועד לרגעו האחרון הנו חוליה בלתי נפרדת בשרשרת מגיני הנגב.

הוא את בטהובן ואת ברליוז, את העדינות והרך המשולבות
בגדלות ובגזש.

אמנון נכנס לתזמורת כלי הרוח של ה"מכבי הצעיר" ומתמסר
לנגינה. ולא בכדי בוחר הוא ב"סנור", זה הכלי העמוק והרועם.
ועדיין דמותו נצבת לעיני כשהוא מנגן את אחד משירי הלכת
הסוערים ועיניו יורות זיקים ומפיקות אושר.

אכן היה זה הקו היסודי באפיו וכל יודעיו יזכרוהו תמיד:
שמחת החיים ותחושת חדותם, אופטימיזם נצחי, בלתי מעורער.
אמנון מסיים את למודיו בגמנסיה בהצטינות, כי יצר
ההתחרות והנצחון דוחפו והוא מחליט לנצח אעפ"י שהתרושל
בהכנת השעורים. בבת צחוק של קונדס שעלה בידו תעלולו הוא
מופיע כאילו אומר: נו, האני אכשל?

מעתה דרכו לפניו ברורה. מתגיס הוא לפלמ"ח במסגרת
גרעין ה"מכבי הצעיר" ותחנתו הראשונה – גבעת חיים.

אמנון מאושר, מצא את תקונו וספוקו. עובד הוא כל עבודה
קשה וככל שתכבד העבודה, יגדל אשרו. "עצום", "כמו מלך" ישיב
לשואליו על הרגשתו שם. יחד עם זה הוא ממשיך באמונים הצבאיים
ומשתלם בהם. ומדי בואו הביתה לחופש קצר, הוא מביא אתו אוצר
של חוויות: מסעות, העברת נשק, הרפתקאות שונות ומעל לכל
חיות המסע למצדה. בטפסו על פסגה זו משיג הוא את פשר
הגבורה האמתית והיא נחקקת בלבו.

אמנון מכשיר את עצמו ביסודיות ובשיטתיות לקראת יעודו
כלוחם ויוצר. הוא מתבגר ונעשה יותר ויותר רציני ושוקע גם
בעבודה עיונית, נמשך אחרי בעיות האנושיות והחיים, אך לעולם
אינו מאבד את בת צחוקו, את יצר השובבות והחיוניות שבו. אמנון
שופע אהבה ומסירות למפקדיו ולחבריו. הוא מאושר בחברתם

טוראי מנחם בקר

צבא ההגנה לישראל

דודה שולמית יקרה!

מנצל אני שעת דמדומים לאחר האמונים, לכתיבת שורות אלו, מרחף אני בעולם הרהורי, הרחק מן ההוי השמח השורר כרגיל באהלנו.

יודע אני כי זקוקה את עתה לעדוד ונחמה, אולם למרות מאמצי, מסופקני אם יעלה הדבר בידי, כי אני עצמי עודני לפות ומחויץ בצבת הכאבים והזכרונות המדכאים. ולאמתו של דבר, אחת ממטרות מכתב זה היא, לגול את האבן הכבדה המעיקה כרגע על לבי. יושב אני תוהה ועיני נעוצות במסגרת שחורה ושאלה אחת מנקרת במחי – היתכן? האמנם במסגרת אבל זו רשום אותו שם יקר? היש משהו בעולם שיוכל לקפד חיים כה רעננים? מנסה אני להשלות את עצמי ולענות: לא ולא! ועיני צופה אותה דמות איתנה, מוצקה ויקרה, כלה שופעת חיים, מרץ, יושר והבנה. אזני קולטות קטעי דברים שנאמרו, אי-פעם, דברים אשר לגבי לא יסולאו בפז. מחשבות ורעיונות שהיו אחד הגורמים המכריעים בסלילת דרך חיי. עוד משחר ילדותי היה נוני האהוב עלי בין בני המשפחה. נפשי נקשרה בנפשו קשר בל ינותק. אהבתי אותו בכל ישותי, אהבתיו בשל ישרו, אמץ לבו, מסירותו ובשל דבריו שהיו נאמרים בהגיון ויצאו מלב כנה. התכונות, הללו שהיו טבועות עמק בנפשו עשוהו אהוב וחביב על הכל. תמיד האזנתי לעצותיו. מדי עבור עלי משבר נפשי או בעת עמדי לפני מבצע בעל ערך, תמיד הייתי שואל לחות דעתו של אמנון ונוקט דרכי בהתאם לדעתו. ולא רק לי היה אח ומדריך, יודע אני כי רבים תלו בו אמון רב והסכיתו לדבריו.

לא לשוא כה האמינו בו: תמיד עשה כמיטב יכולתו לעזור לזולתו. ורצונו לתמוך בזולת התבטא אפילו במעשים קטנים. וזכורני הרבה מעשים קטנים המעידים על תכונתו זו. עמוק נחרת בזכרוני המסע למוחרקה בו נשא „גוץ“ את תיקי כל הכושלים, עודד את המפגרים והכניס רוח חיים ורעננות בלב כלנו אשר היינו כבר תשושים ויגעים. תמיד חלק את שלו עם חבריו והדאגה לחברה היתה אצלו ראשונה במעלה, עוד לפני דאגתו לעצמו. תמיד היה מתנדב בעת צורך, תמיד נחלץ לפני המחנה והיה מופת לכל בעז רוחו ונאמנותו. בחרדה שמרתי על יחסינו ולא מעט הרהרתי אחר מעשים

שהיו עלולים לפגם ולו גם בסיב אחד מן החוט שקשרנו.

אינני רוצה לספר לך על אותו יום קודר בו נודע לי דבר האסון, היות וגם אני נמנע מהזכר בו ואין ברצוני להוסיף כאב על כאבך. מאותו יום כמעט לא ידעתי שמחות למרות אוירת העליזות השוררת באהלנו. ואולם גם בשעת שמחה היתה אש ההתלהבות דועכת מיד לזכר מחשבות נוגות אודות אותם פנים חביבים שכה אהבו לשמח, אותו חיוך שהיה מביע חביבות וכנות.

יריות התותחים הרועמים בסביבה ומבשרות קרבות, מזכירות את כל הקרבות האחרונים שהנחילו לנו שפע של נצחונות. אך לאמתו של דבר היתה חדותי לנצחוננו פגומה למדי, כי אור חדות הנצחון הועם לא מעט ע"י המחשבה שדוקא אותה נפש שחלקה כה רב בנצחונות, שהשקיעה כה הרבה והיתה תמיד נכונה להקרבה, אותה נפש שכה ערגה ונכספה להתבשר בנצחון, לאחר חדשים של סבל ומאמצים אל אנושיים, דוקא אותה נפש לא זכתה לשמע בשורות מעודדות אלה.

אין ביכולתי להמשיך, כי זה כבר נשמעה השריקה, ולכן אאלץ לסיים. רציתי רק להזכיר לך, דודה שולמית יקרה, שדברי

לא אפרט את כל הפעולות בהן נטל חלק: לוי שיירות, הבטחת עובדים, סיורים ופשיטות. אתעכב רק על שני מומנטים הנזכרים במכתביו: כבוש בריר, ופרשת יד-מרדכי. חוית האושר והספוק עם הוצאת הנשים והילדים ברגע האחרון לפני ההתקפה על הנקודה, והכאב הנוקב את לבו, בשעת הקרב, כשאין ביכלתו להגיש עזרה מספיקה לנתקפים. דומני, שבשני מומנטים אלה, משתקפת כל הויתו: אמנון המסור, ועז הנפש, השש אלי קרב כשיש להגן ולהציל מזה, ואמנון ההומניסט, בעל הלב הרגיש, המבכה אבדן נשים וילדים חפים מפשע, בכפר אויב, ומצטער על השמדת שדות תבואה, יכול עמלים ערבים – מזה.

הנה כי כן זכה אמנון להגשים את יעודו רק בחלקו האחד כלוחם, ולא זכה להגשימו בחלקו השני – כיוצר.

לא להספיד את אמנון נתכונתי, – אין סופדים לחיל שנפל, אף רענן עוד הכאב מכדי אפשר הערכה מלאה. אולם אחת נתן כבר להאמר: יד וחלק לו, לאמנון, באריגת מסכת הגבורה העברית, האפופיה הישראלית החדשה.

ובקום ביום מן הימים כותב דברי ימי מלחמת עצמאותנו, ינציח את זכר חילינו אלה, אשר הגישו מנחתם לעם: מדינה על „טס של כסף“, מבהיק ביקר מסירותם ובפז גבורתם.

לזכר גוץ (אמנון חביב)

15. 5. 49

קשה לכתוב לזכרו של חבר, של רע קרוב לך שנפל במלחמת השחרור.

כותב אני על גוץ לא כחברו-לקרב, אלא כידידו מילדות – מגן-הילדים ועד הגיוס לצבא. יחד היינו בתנועת הנוער, יחד למדנו והשתעשענו ויחד הלכנו לשרות ה"הגנה".

בשם "גוץ" קראנו לו עוד בבית-הספר העממי, כי קטן היה אז בקומתו – אבל הוא לא נעלב מכנוי זה.

בבית-הספר היה מלך השובבים – תמיד עליו ושמח; גם בלמודים הצטין וגמר את בית הספר העממי עם ציונים טובים מאד.

לפני סיום בית-הספר עברה על כלנו חוויה עמוקה שנשארה קבועה בלב כל אחד מאתנו: הכניסה ל"ארגון" – להגנה. צעירים היינו כלנו, בני 13-14 והמסתורין והחשאיות שעטפו את הארגון קסמו לכלנו.

כלנו נשבענו אמונים "להגנה" ולחוקתה – אמנם אז לא הבנו מהו העול שנטלנו על עצמנו, אך כל אחד מלא במסירות את אשר הוטל עליו.

גוץ היה בין אלה, שמהרגע שבו נשבעו להגנה הקדישו את כל חייהם, מרצם וזמנם לארגון. בכל מסע, בכל יציאה לאמונים היה תמיד ראשון, וכשנקרא בן 15 לצאת לקורס מ"כ-גדנ"ע – יצא בלי הסוסים. כשחזר קבל תפקידים פקודיים בשורות הנוער ומלא את תפקידו במאה אחוז.

הרבה פעמים היינו מחליפים דעות, ישבנו שעות ארוכות

משוחחים על בעיות שונות ולא מרגישים בזמן החולף.
כרגיל בשיחה היינו נוגעים בכל הנושאים - מהבעיות
הרגילות של נוער מתבגר, בנות, רכילות פעוטה על זו או אחרת -
ועד הבעיות שהיו אז הפצע הכואב לכל: מצבנו בארץ, המלחמה
בבריטים ובעיות הפורשים ו"הפרישה".

גוף שלל את הפרישה בכל צורתיה, אבל דרש עמדה תקיפה
נגד הבריטים. מלא חרון היה כששמע על פרשת חפשי מעפילים
ונשק בשפיים ובגבעת חיים ועל רצח אליהו חינסקי וחבריו
כשבאו לעזרת המשקים הנצורים.

רתח בו הדם והוא דרש נקם. עתידו היה ברור לפניו -
עם סיום הגימנסיה יצטרף לשורות הפלמ"ח.

ובינתיים המשיך למלא את תפקידו בגדנ"ע: חנך את הנוער
הצעיר לנאמנות לערכי האומה, חשל את גופם ורוחם באמונים
קשים, קפא"פ ומסעות, והם אהבוהו על נאמנותו והעריכוהו על
מאמציו.

בגימנסיה היה גם כן פעיל בכל - בלמודים, בהצגות של
החוג הדרמטי במוסד, בספורט ובתעלולים.

התעלולים נבעו אצלו לא מתוך הרצון להרע או להציק
לאיזה מורה "אומלל", אלא מתוך טוב-לב, מתוך מעשה קונדס
לשמו - על כן אהבוהו מוריו ולא נטרו לו טינה.

ספורטאי טוב היה - בהפסקות, בין השעורים, ראית אותו
תמיד מטפס על חבל, מתנודד על איזה מוט מתוח או - ובדרך
כלל אהב זאת ביותר - הולך על ידיו כשרגליו למעלה
וראשו למטה.

את הגימנסיה סיים בהצלחה ואז החליט לבצע את אשר
יזם מקודם והלך לפלמ"ח.

פרידתך ממני נחרתו עמוק בלבי. אשתדל ללכת בנתיב שנוני
התחיל לסלול והתוהו לי. תמיד אהבתיו בחייו, ובמותו. זכרו לא ימוש
לעד מלבי.

בן אחותך אוהבך מ. ב.

אמנון חביב

עם התחדש סערת הקרבות נפל. נפל בערבות הנגב העברי,
שנקנו בדם, זיעה ודמע. שם נפל, שם הקריב את חייו על מזבח
התקומה. וקשה, קשה להסתגל לעובדה שיותר לא נראהו.
הוא היה קטן קומה ובפי חבריו נקרא „גויץ“. בעל נפש טובה
ותכונות יפות היה. הנה נראית לי דמותו ונזכר אני באמנון התלמיד
שתמיד היה הראשון להצלחה בבחינות; אני נזכר באמנון החבר
והמדריך ולבי דואב וכואב.

הוא היה חבר „המכבי הצעיר“ בראשון-לציון ומשסיים
בהצלחה את חוק למודיו בגמנסיה הראלית נכנס כחבר להכשרה של
גרעין ד', של התנועה. באותו פרק זמן היה לחבר הפלמ"ח ולפני
חדשים מספר יצא לקורס למפקדי כיתות וכששב בילה חופשה קצרה
בחיק המשפחה ואחר ענד את הגמל המוזהב, סמל הנגב, ויצא לדרכו
אשר ממנה לא שב עוד.

סמל המסירות היה אמנון ואף את חייו הצעירים מסר בנפלו
חלל על חרות האומה ועצמאותה. עולה בזכרוני השיר:

...בערבות הנגב מתנוצץ הטל

בערבות הנגב איש מגן נפל...

עתה אין זו רק שירה. עתה זו היא המציאות.

יהושע אברמוביץ

וזה באמת היה קשה בשבילם. מאחד לקחתי את ילקוט הגב שלו
וסחבתיו כל הדרך, חשבתי שאני נופל, אבל הלכתי ובסוף התרגלתי
לכך".

שיא שמחתו היה כשפלוגתו השתתפה בהורדת המעפילים
מאנית „שבתי לזוינסקי“ בחופי ניצנים.

„בפעם הראשונה ראיתי את כחנו הנסתר יוצא מהסליקים.
תאר לך פלוגה שלמה מצוידת בכל סוגי הנשק: רובים, סטנים
ורמונים כמו חול – זה היה שיא הכיף“, אמנם להתנגשות קרבית
הדבר לא הגיע והפלמ"ח הסתלק עם שחר – אבל היתה זאת חוויה
עצומה בשבילו ובשביל כלנו – פלוגה יהודית שלמה על נשקה.

עם תחילת המאורעות נפרדנו, גוף ואני: הוא עבר עם גדודו
לדרום – לנגב ואני הייתי בצפון – בגליל.

אמנם לא התראיתי עמו, אבל תמיד שמעתי אודותיו ממקורות
שונים: גוף היה בקורס מ"כים פלמ"ח בדליה, עבר קורס חבלה
ונתמנה מ"כ חבלנים, חזר לנגב והיה בגבר-עם, היה מועמד לקורס
קציני חיל-רגלים, אבל סרב לצאת ובחר להשאר במקומו עם חבריו.
עד שיום אחד, בהיותי בחזית משמר-הירדן, נדהמתי לקרא
בעתון את הידיעה על נפילתו בנגב.

קשה היה להאמין ועד היום עוד קשה להאמין כי לא נראהו
יותר, את גוף העליו, המלא רוח-חיים – כי גם הוא בנופלים.
המולדת, שלה הקדיש את עצמו, דרשה ממנו גם את חייו והוא
מסרם לה – ובלי פקפוק וכזה הוא יחיה תמיד בזכרוננו, בזכרון
חבריו וידידיו: סמל הנעורים וסמל המסירות.

יהי זכרו ברוך.

דוד תלם

על תלמידי היקר שנפל

לא לשפוך דמעות באתי בזה, זה יהיה נגד רצונו, כי אם להתיחד עם זכרו של תלמידי היקר – אמנון חביב – אשר הערה את דמיו על הנגב, שאותו זממו לגזול מאתנו גויים, אטומי לב ואכולי שנאת ישראל.

בן תשע היה כשהכרתי אותו לראשונה. תלמיד המחלקה הרביעית של בית-הספר העממי, קטן קומה וראש לו נטוי בגאווה על צוואר מוצק. פנים מלבבים, מוארים בבת צחוק שובב ושובה לבבות. „גוץ” – בשם זה כנהו הילדים על שום קומתו הנמוכה. והוא קבל את השם הזה והתיחס אליו כלשם חבה. ואף אמנם ככה היה, בשם הזה הביעו חבריו את כל חבתם והערצתם אליו. ורק בשעה שכעסו עליו, וזה היה לעתים רחוקות מאד, קראו לו בשמו האמתי. אף אני נהגתי לקרא לו לעתים בכנוי זה, והוא היה שבע רצון מזה, כי ידע את חבתי אליו.

בין חבריו היה ראש המדברים והרוח החיה, ומסביבו התרכזו המעולים שבין תלמידי הכתה. את דעותיו היה מביע בעוז, בהחלטיות, בכח שכנוע רב וברוח טובה. אף פעם לא יצא מגדרו, לא היה „ברגז” ובעדנא דרתחא ידע להתאפק ולסים בבת צחוק. היה ער ותוסס; כל מאורע בכתה, בחברת הילדים ובחיי הארץ, עורר את תשומת לבו ואת יחסו אליו. היה בעל כשרונות נפלאים ורבי פנים: חריף במטמטיקה ובלשון כאחד. מהיר לשמוע וקשה לאבד. בשעורים בדה”י היה ער למעלה מן המדה ומביע בקרת על הרבה תופעות בחיי האומה, העריץ את העקשנות, הגבורה הנפשית וקדוש השם – שעמנו גלה בחייו, אבל לא רצה לסלח לפסיביות שהתבטאה בצפיה נטולת המעש ויזמת הגאולה.

אמנון עם חבריו בשביעית של הגמנסיה

ראיתי אותו רק כשהיה בא הביתה לחופשה. הוא היה שבע רצון תמיד – אמנם עדיין לא השתתף ב„פעולות“, אבל לפי האמונים נוכח שמתעסקים בענין ברצינות: מתאמנים בנשק חי ועורכים מסעות קשים לשם חשול גופני. בגאווה ספר לנו על המסע הקשה שהשתתף בו למכתשים ומעלה עקרבים בנגב. „לי לא היה הדבר קשה“ – אמר, – „תמיד הורגלתי למסעות כאלה ולהליכה מיגעת ללא מים – אבל, היו „חברה“ שזאת היתה להם פעם ראשונה

אז רקם לו כבר את חלום חייו שמצא את בטויו הנעלה ביותר במלחמת הגבורה שלו על הגנת הנגב. היה ספורטאי מובהק, אחד מן המעולים בין ספורטאי מושבתנו. בסיסמא של „נפש בריאה בגוף בריא“ הוא ראה צו לאומי לדורו. בחבוריו ובשיחות חברים היה מרבה לדבר על ההתמודדות הגורלית שנכונה לנער, בדור זה, במסלול חייו. ולקראת התמודדות זו, על הנער להיות בריא בגוף וברוח כאשר לא היה במשך אלפי שנים, וקים בידו חסון גופו בעקביות וללא רתיעה. בחרף, ביום קר, סוער וגשום היה יוצא בחולצה דקה לגופו, לחרדת הוריו, ואמו במיוחד. והוא גדל ופרח, צבע השושן בלחייו וברק הנעורים בעיניו. והוא לא גוף יותר, ומדי ראותך אותו והתענגת למראה הבריאות הפורחת ושמחת החיים התוססים.

יום כ"ט בנובמבר מצא אותו בוגר הגמנסיה, בוגר בהכרת יעודו ומוכן לתפקידו. הוא נשלח לנגב. ומאז כרותה ברית אהבת נצח עזה מחיים וממות בינו ובין הנגב. בחדשים הגורליים, האלה הייתי רואה אותו לעתים רחוקות, זה היה בעת שובו לחפשות קצרות להרגיע את אמו. ומדי ראותי אותו לא יכלתי להנתק ממנו ולהשתחרר מרשם דבריו ומלהט אהבתו את הנגב. והייתי עומד ותוהה: מנין שאבו הבחורים הללו, תלמידינו מאתמול, אלה ה„צברים“ קלי המחשבה ונטולי הדאגה, עז כזה, תעצומות נפש ונכונות להקרבה? ואנחנו הלא לאחרים חשבנום. אמרנו – האלה יושיעונו, הלנער הזה התפללנו? והנה עומד לפני נער זה, אמנון חביב, תלמידי הקטן, השובב והשופע חיים, האוהב את החיים בכל להט נעוריו ובכל עצמת חושיו מדבר, מתוך שקט והסכמה, על כך שהוא וחבריו לא יזכו לראות בתקומת מדינת ישראל. עליהם נגזר למות ולקדש בדמם את מדינתנו לנו, לזקנים, ולדורות הבאים. עליהם למות ולצוות לנו במותם את החיים הנצחיים. אלה מי גדל לנו?

העצמאות באה אצלו לידי בטוי בהתנגדות מוחלטת לדרך הקבע, לא התוצאה של תרגיל הכפל העסיקה את מחשבתו, אלא הדרך; וכן לא העסיק אותו הפתרון לבעיה אלא בעיקר דרך התרתה. ומהאי טעמא הרבה לחשב בע"פ וחשוביו היו מלווים מחשבה הגיונית. משוחרר מכללי הדפוסים המקובלים חפש ומצא דרכי התרה עצמאיות לשאלות שבספר הלמוד וכן גם לבעיות למודיות. לידי פעילות מתימטית בא לרוב מתוך דחיפה עצמית, כי מחונן היה בכשרון קומבינטורי ובשכל חריף. הוא היה משתעשע במספרים כילד המשחק בקוביות. כי שעורי החשבון היו לו לשעות עמלנות רוחנית ובמספרים היה עושה להטים ומטלטל את הגורמים אילך ואילך.

ועליו נאמר: „חָשַׁב בְּחִשְׁבוֹ וְחָשַׁב בְּחִשְׁבוֹ“.

והרי דוגמאות מספר מההברקות שלו.

א. מספר הספרות במכפלה.

בסוף שנת הלמודים החמישית אמר פעם בכתה: רואה אני מיד את מספר הספרות במכפלה. כשכופלים 3 ספרות ב-2 ספרות, מספרן במכפלה לא יעלה על 5, ולא פחות מ-4. וכשכופלים 4 ספרות ב-3 ספרות, מספרן לא יעלה על 7, ולא פחות מ-6. והסביר בפשטות: נכפול 3 ספרות ב-10, נמצא במכפלה לא פחות מ-4 ספרות ואם נכפול ב-100, נמצא לא יותר מ-5 ספרות. ובדרך זאת המשיך להסביר גם את מספר הספרות במכפלה של 4 ספרות ב-3 ספרות.

ב. המכנה המשותף.

ראשית שנת הלמודים ז'.

עוסקים אנו במציאת המכנה המשותף על ידי פרוק המכנה

לגורמיו הראשוניים על הלוח התרגיל: $\frac{11}{15} + \frac{13}{18}$

$$15 = 3 \times 5 \quad \text{הפרוק:}$$

$$18 = 2 \times 3 \times 3$$

$$3 \times 5 \times 2 \times 3 \times 3 = 90 \quad \text{המכנה המשותף:}$$

פתאם קופץ א. ח. ממקומו, עיניו משוטטות, מבריקות בברק המיוחד להן כשהוא מגלה פנים בתורה כהלכה ואומר: – לשם מה לפרק ולבחור בגורמים, כשאפשר בנקל למצוא את המכנה המשותף על ידי צמצום! תמהו הילדים ואני, כדרכי, תמה אתם יחד.

לא נתן לנו הרבה לתהות והוא אץ רץ אל הלוח ורושם ואומר: נרשום שבר שלישי מהמכנים של שני הראשונים: $\frac{15}{18}$ וגם נצמצם: $\frac{15}{18} = \frac{5}{6}$ וכעת נכפל מונה ראשון במכנה שני 15×6 , או מכנה ראשון במונה שני 18×5 ומצאנו את המכנה המשותף 90.

התקשו הילדים: – ומה נעשה במקרה שלא מצטמצם, למשל, $\frac{11}{18} + \frac{12}{17}$? במקרה זה פשוט יותר, אומר א. ח., השבר הוא $\frac{13}{17}$ וגורם הצמצום הוא 1. היינו: $\frac{31}{17} = \frac{13}{17}$, וכעת כפל 13×17 או 17×13 והרי המכנה המשותף לפניך.

כשבקשנו לדעת, כיצד עלה על דעתו לפנות לצמצום, הסביר לנו בדברים פשוטים וברורים כאחד: הרי המכנה המשותף הוא הכפולה הקטנה ביותר של המכנים ואותו אנו מוצאים על ידי כפל אחד המכנים בגורמים החסרים לו, הזרים לו, ואת אלה אני מוצא בנקל על ידי צמצום, כי על ידי הצמצום אני מוציא (מבודד) את הגורמים המשותפים להם ונשארים לנו רק הזרים: 5 ו-6. נשאר רק לכפול את ה-15 בזר לו ב-6, או את ה-18 ב-5.

זאב אלפרן

הנחבא אל הכלים

כך מצטירת אצלי דמותו של אמנון ז"ל, במשך שנות למודיו בבית הספר. ענותן, חביב על חבריו ומוריו כאחד. למרות היותו תלמיד מצוין ונחשב תמיד בין התלמידים הטובים בכתה, אין מורגש אצלו אף שמץ של התפארות והתנשאות. בעל שכל חריף ומעמיק, שאיפה עזה לחדור לעמקה של ההלכה. בדיוני מועצת המורים מסרו מוריו לעתים על הברקות אמנון בשעורים, שהן פרי מחשבה עמוקה. גם בעל רגש עמוק היה אמנון.

מהיותו בן דור שלישי ל„ראשוני“ ראשון-לציון — הן מצד אביו והן מצד אמו — טבעי הוא שהקשר הנפשי למולדת התבטא אצלו תחלה לאהבה למושבה ולמשק החקלאי. אולם עם התבגרותו, שחלה בתקופה קשה לעם ולארץ, נדחתה אהבתו למשפחתו ולמושבתו לקרן זוית.

ככל יתר טובי בנינו כבש גם אותו רגש החובה לעשות לעמו ולארצו בכל כוחו ואונו. אחרי סימו את למודיו בבית הספר התיכוני התמסר כולו לענייני ההגנה.

וכאשר הוטל על אביו לצאת לחוץ לארץ, ואמנון הוכרח לשוב לבית לעזור על יד אמו, גדלה מצוקת נפשו: מצד אחד אהבתו ומסירותו לאמו והכרתו שהוא מוכרח להיות על ידה לעזרה במשק, ומאידך קרא לו קול נפשי עמוק ועז לעזרה לארץ כולה.

פעם בשיחה נסיתי להרגיעו בנמוקים שונים על ערך היצירה והשמירה על היש — המשק — גם בתקופה הקשה הזאת וכי הלוא גם אביו עובד למען המטרה הכללית מטעם מוסדותינו העליונים וכדומה, — ענה לי, כי כל הנמוקים אמנם נכונים מצד השכל, אולם

הרגש הפנימי קורא לו כדברי הנביא יואל: „כתו אתיכם לחרבות
ומזמרותיכם לרמחים“, זאת היא דרישת התקופה.
והוא הלך לחזית, לתפקיד מסוכן.
וביום ל' סיון תש"ח נצמד לעולמים לאדמת המולדת שכה
אהב.

אהרון קרון

לדמותו של אמנון

זה היה לפני כשנה וחצי בערך. באתי לביתו של מר זרובבל
חביב כדי להפרד ממנו, כי הוא עמד לטוס לאמריקה הלטינית
בשליחות לאומית. והנה מצאתי בבית את בנו הצעיר אמנון, שבא
לחופשה קצרה משרותו בהגנה ועמד לצאת לנגב.
זכרתי את אמנון, תינוק נחמד בעריסה, תלמיד מצוין בבית
הספר, אבל את אמנון שפגשתי באותו ערב טרם הכרתי. לפני היה
כבר לא ילד ולא נער, כי אם איש מבוגר, בעל שכל והגיון, היודע
את אשר לפניו, ומנוי וגמור אתו ללכת בדרך שהתווה לו עד הסוף.
ואמנם עשה כן.
גישתו לבעיות הארץ היתה ברורה, מחושבת ומלאה אמץ
והתלהבות. אמנון בן ה-19, זה הצבר בדור שלישי, הראה הבנת
חיים עמוקה והרגשת אחריות למעשיו, כנושא בשליחות מיוחדת
אשר הגורל הטיל עליו.
הוא הלך להצלת הנגב בהכרה מלאה שהמות אורב לו שם.
אך פחד לא היה בלבו: „כדאי למות, כדי שאחרים יוכלו להחיות
ולבנות את השממה“.

בפגישתי האחרונה אתו, אחרי שובו מטבילת האש האיומה
על „יד-מרדכי“, ספר לי כי מציעים לו לצאת לקורס לקצינים והוא
מסרב. וכשתמהתי על כך, ענני: לא אוכל לקבל את ההצעה, מה
יהיה על הנגב? מה יהיה על „יד-מרדכי“? והוא חזר לנגב לנצח...
חבריו השלימו. את המלאכה „יד מרדכי“ שוחררה, הנגב
שוחרר ופתוח להעניק חיים ועצמה לעמו. הוא יכול לנוח בשלום
באדמת הנגב. על האדמה הזו הרוויה מדמו יפרחו חיים עברים
וילדי ישראל יניחו זרי פרחים על קברו וירקמו עליו ועל חבריו
שנפלו, אגדות הוד ותהלה. למראשותיו יד-מרדכי, לרגליו הנגב
הרחב ועל ראשו הלת גבורים וקדושים.
יתגדל ויתקדש שמו.

י. עדיני

אמנון בשעורי חשבון

הכרתי את אמנון החל מכתה ה'. הוא היה ער לדבר החשבון,
קל תפיסה, מרבה לחשב בע"פ וממעט לחשב בכתב. לרוב מצאתי
במחברתו רשומים קלים של תוצאות חלקיות וכמעט קשה היה
להבחין מה חישב בע"פ ומה חישב בכתב.
במשך הימים התחור לי, כי בכלל אין להפריד בחישוביו בין
שני אלה, וכי שניהם מצאו אצלו מזיגה טבעית ומלאה.
ארבע שנים למדתיו חשבון, ובהרבה הזדמנויות עמדתי על
טיבו. כבר בשנת הלמודים החמישית מצאתי בו את סימן ההיכר
העיקרי של האישיות: עצמאות.
היו בו כל הסמנים של כשרון מתימטי: עצמאות, פעילות
שכלית ופשטות המבע.